

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Tit. V. De ordinibus & gradibus Clericorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

Certe ego, cum eam seq. d. quast. 1. sed & eadem arbitrato suo disponere, & in alium transferre possint, cap. 1. cap. 7. cap. 9. cap. 10. Ext. De iustam. can. Episcopi, can. Manifesta, can. Simi manifesta xi. quast. 6.

§. 3. Laici qui?

Laici à Græco verbo λαός, quod Latine Populum significat, denominationem traxerunt. Hi nullis Ecclesiasticis muneribus addicti vel voto Religionis obstricti, liberè commerciis secularibus vacant, d. can. Duo sunt. Quos magis intelligemus, ubi de Clericis & Regularibus prius differuerimus.

§. 4. Regulares qui?

Regulares sunt Monachi, Moniales, alique cetera religioni adscripti; dicti à Regula speciali, quam profitentur, De his agitur infra de Regularibus.

§. 5. De numero Ordinum Ecclesiasticorum.

Cæterum de Clericis primum dispiciamus. Horum septem Ordines à Theologicis recensentur; quatuor scilicet minores, veluti, Ostiari-

us, Lectoratus, Exorcistatus, Acolytatus: & tres majores, sive sacri Ordines, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, Vide Theologos in 4. Sentent. dist. 24. Bellarm. de Clericis lib. 1. cap. 11. adda Concil. Trident. Sess. 23. cap. 2. in doctrina de Sacram. Ordinis. Quibus ex sententia SS. Canonum duo alii adjiciuntur ordines, Clericalis, ex cap. Cum contingat 11. Ext. De astate & qualitate, & Episcopalis, can. 1. circa princ. distinct. 21. can. 3. dist. 84. can. 1. 3. dist. 93. Concil. Trident. d. Sess. 23. can. 6. & 7. sed diversa à Theologis ratione, a

NOTATIO in Tit. 4.

a Etenim Theologi considerant Ordines, ut se habent ad divinum sacrificium, quod a quæ à Presbyteris & Episcopis offertur: Canonista verò ut Ordines Hierarchiam in Ecclesia constituent: & idcirco rectè distinguunt Episcopum à Presbytero. Bellarm. de Clericis lib. 1. cap. 11. De clericali ordine sive tonsura. Vide Catechis. Romanum de Ordinis Sacram. num. 13. Sunt & Ordines Monachorum & Monialium, qui huc non pertinent: quia ideo Ordines appellantur, quod singulari vita genere divini officii sint mancipati.

DE ORDINIBUS ET GRADIBUS CLERICORUM.

TITULUS V.

Itaque inter Clericos primi recensentur, clericali Ordine insigniti, quos gradatim ascendendo subsequuntur Ostiarii, Lectores, Exorcistæ, Acolyti, qui in minoribus Ordinibus constituti dicuntur; post Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, & Episcopi, quorum Ordines majores sive sacri appellantur, Concil. Trident. Sess. 23. in doctrina de Sacram. Ord. can. 2. & can. 2. circa princ. dist. 21. a

§. 1. Singuli Ordines quâ solemnitate conferantur.

Clericis primi gradus, cum insigniuntur, prima tonsura confertur, cap. Contingat 11. Ext. De astate & qual. ordin. Ostiariis traduntur claves Ecclesiæ, can. Ostiarius dist. 23. Lectoribus codex, can. Lector d. dist. Exorcistis libellus, quo exorcismi continentur, can. Exorcista d. dist. Acolycis ceroterarium cum cerco & urceolo vacuo, can. Acolytus ead. dist. Subdiaconis porriguntur patena & calix vacui, urceolus cum aqua, mantile & manuregium, can. Subdiaconus, ead. dist. Diaconis manus ab Episcopo imponitur, can. Diaconus ead. dist. 23. cap. fin.

Ext. De Sacram. non iteran. similiter & Presbyteri: nisi quod in his & omnes presbyteri præcætes manus suas cum Episcopi manu conjungant, can. Presbyt. ead. dist. & d. cap. fin. Cum verò ordinatur Episcopus, duo Episcopi ponunt, & tenent Evangeliorum codicem super caput & cervicem ejus, & uno, ut loquitur Concilium Carthaginense VI. super eo fundendo benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus tangunt, can. Episcopus d. dist. 23. Hæc de insignibus Ordinum Ecclesiasticorum; quæ solus alibi persequere, in can. 1. dist. 21. can. 1. dist. 25. & d. dist. 11. & in Pontificali Romano.

§. 2. Episcoporum & Presbyterorum nomina olim communia, nunc distincta.

Et quamvis olim promiscuus esset usus nominum Episcopi & Presbyteri, ut ii, qui Episcopi erant, dicerentur & Presbyteri, & e converso; postea tamen in Ecclesia receptum est, ad impediendū schisma, ut sicut Episcopi & Presbyteri ipsa à se invicem distinguuntur, ita & nominibus inter

inter se discernentur, *can. Legimus, dist. 93, junctura ibid. Glof. can. Olim dist. 95, addo D. Thom. in 2. 2. q. 184, art. 6, ad primum, & Concil. Trid. sess. 23, de Sacram. Ord. can. 7.*

§. 3. *Episcoporum quatuor genera.*

Episcoporum verò quatuor genera recensentur ab Isidoro *can. 1, dist. 21*. Alii enim simpliciter Episcopi dicuntur, qui vni diocesi præstant: alii Metropolitanì, qui singulis provinciis præsident: alii Archiepiscopi, quibus Metropolitanì subiciuntur, cæterique Patriarchæ, quandoque Primates vocantur, improprie tamen, uti constat *ex can. 1, & 2, dist. 99, b*. Quartum genus constituunt Patriarchæ proprie dicti, qui post S. Pontificem hi sunt, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, Hierosolymitanus, *cap. Antiqua 23, Exci. De privileg. can. pen. & ult. dist. 22, junctura ibid. notatione Gregorii XIII.* Omnes tamen eodem Episcoporum ordine continentur. Sunt enim dumtaxat hæc nomina dignitatis & jurisdictionis, quæ aliis alio latiore vel restrictiore utitur. Imò & ipse Romanus Pontifex eodem Episcoporum ordine censetur, licet alios omnes dignitate, auctoritate & potestate antecellat, *d. cap. Antiqua 23, De privileg. can. 1, & 2, dist. 12*. Si quidem hic est Vicarius Christi, successor Petri, universalis Ecclesiæ Episcopus, directus Gregoris Domini, *cap. 3, s. cæterum De elect. lib. 6, can. 1, s. quapropter dist. 23, can. Si quis putaverit II. qu. 6, Concil. Trid. in fine in acclamationibus Patrum; à quo reliqui Episcopi in partem sollicitudinis, non in plenitudinem potestatis vocantur, can. Decreto can. Qui se scit II. qu. 6, can. Multum III. q. 6a.*

§. 4. *De Chorepiscopis sublatis.*

Erant & olim Chorepiscopi, Episcopis quidem inferiores, sed presbyteris superiores; quorum usus hodie ab Ecclesia sublatus est, *can. Chorepisco-*

pi, juncto can. Quamvis dist. 68.

§. 5. *De Cardinalibus.*

Sunt & Cardinales, personæ Ecclesiasticæ præcipuæ, quæ Romano Pontifici adhiænt, & in administranda Ecclesia Universali consilium subministrant, *Conc. Trident. sess. 25, cap. 1, in fine de reformat.* Verùm & horum separatus ordo non est, sed dignitas & officium; quod ex eo cinct, quòd ex his quidam denominentur Cardinales Episcopi, quidam Cardinales Presbyteri, quidam Cardinales Diaconi, *can. pen. II. qu. 4, certis titulis inter se distincti, ex quibus etiam appellationem recipiunt. De Cardinalib. vide Bellarm. de Clericu lib. 1, cap. 16.*

NOTATIO in Tit. 5.

a. *Quamvis in can. 1, dist. 21, & Psalmista inter Clericos numeratur, qui & Cantor dicitur; tamen cum hic absque licentia Episcopi, solâ iussione Presbyteri, possit suscipere officium cantandi, can. Psalmista dist. 23, referri poterit ad quemvis Clericum psallendæ munere fungentem.*

b. *Metropolitani hic distinguuntur ab Archiepiscopis, eoque nomine veniunt, qui simpliciter Archiepiscopi vocantur, ut Mediolanensis, Ravennatensis & similes. Qui autem in textu Archiepiscopi vocantur, hi Metropolitanus superiores sunt, & idcirco Primates vel Patriarchæ appellantur, sicut sunt Pisanes, Gradenis, Aquilegiensis sive Venetus & Bituricensis Archiepiscopi: sed minores ab aliis Patriarchis, qui recensentur in text. nostro. Ioan. de Turre-cremata ad can. 1. num. 20, cum seqq. dist. 21. Quibus ab aliis inter Primates annumerantur Tolitanus in Hispania, & Magdeburgensis in Germania Archiepiscopi.*

Hic non obstat text. in can. fin. dist. 99, ubi Gregorius non vult se nominare Vniuersalem Papam, &c. Verùm huius solutio petatur ex notationibus Gregoriana editionis ibidem adjectis, & ex Bellarm. lib. 2, de summo Pont. cap. 31.

QVI ORDINES ECCLESIASTICOS CONFERANT, ET DE LITERIS DIMISSORIIS.

TITULUS VI.

Ius ordinandi Clericos penes Episcopos est, *can. 1, s. ad Episcopum dist. 25, can. Quamvis dist. 68, Conc. Florent. in unione Armenior. de Sacram. Conc. Trid. sess. 23, cap. 4, s. Proinde, & can. 7, de Sacram. ord. juncto s. fin. inf. cod. qui tamen animadver-*

tere debent, ne alienæ Diocesis subditum absque sui Superioris licentia ad Ecclesiasticum Ordinem, etiam primæ consue, admittant, cap. 2, c. 3, c. 4, De temp. ordinat. lib. 6, can. Primatus dist. 71, non impunè laturos, tam ordinantes, quam ab iisdem

Hhhh

ordi